

ԽՐԱԿԱՆ ԳԻՏԱԿԱՆ
ԵՐ. ՄԱՐԿԱՆԻՆԻԱՆ
Գրական և Գիտական
Բաժանարարական պայմանները տեսնել զրգ. էջը
Կ. ՊՈԼԻՍ, ՂԱՆԱԾՈՒՄ

ԿԻՆԻԿՈՑ ՈՐԲԵՐՈՒՆ
ԱՐԵՎԵԼԷ ԿԵ ՅԱՏԿԱՑՆԷ

1. Ձեռքի ծախսում իրաւաւոր
Արեւելի ԿԵ ՅԱՏԿԱՑՆԷ 2. Արեւելի

բացումը բաւականին (15 դր.) յետոյ գա-
լի բաժանարարական իրաւաւորներին

10 դր. 2. Իր 500 ոսկի քանակի ու-
նեցած բաժանարար պայմանին 100 դր. 25 ք.

այնպէս 500 ոսկի. 3. Զարեհի ծանուց-
մանց ու մեծագոյն վրայ 20 ական դր. —

5. Բոլոր խառնուրդի, կիւնիւնի պատա-
րադ ծանուցման իրաւաւորներին 5 դր.

ՀԱՆԼԵԻ ԳԻՏԱԿԱՆ

ԳԻՏԱԿԱՆ ԳԻՏԱԿԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆԸ

ԱՇԽԱՏԱՆ ԴՈՒՍԿԱՆՆԻ ԹԵ ՈՅ

ՀԱՆԼԵԻ ԱՇԽԱՏԱՆԻՆԻ — ՀԱՆԼԵԻ ԳԻՏԱԿԱՆ ԳԻՏԱԿԱՆ
ՍԵՐԵՐՈՒՄԻՆԻՆԻ ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ 1885. — ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ
ԳԻՏԱԿԱՆ ԳԻՏԱԿԱՆ ԳԻՏԱԿԱՆ ԳԻՏԱԿԱՆ
ՍԵՐԵՐՈՒՄԻՆԻՆԻ ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ 1885. — ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ
ԳԻՏԱԿԱՆ ԳԻՏԱԿԱՆ ԳԻՏԱԿԱՆ ԳԻՏԱԿԱՆ
ՍԵՐԵՐՈՒՄԻՆԻՆԻ ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ 1885. — ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ

Գ.

Ուրիշ կարեւոր պատճառ մըն ալ կայ որպէս զի երկրի վրայ շատերն ալ կար-
ւորի մը հանգիստման միջոցն ալ վար-
ուած լինելով ծանրագոյնը արտա-
ստի արագութեամբ կ'ընթանան։ Ենթե
նոյնիսկ ամենամեծ մէջը իր լուսնոյն պա-
շտը ողջագործէ մէջ, այդ գործողու-
թիւնը շատ կարճ տևողութիւնն էր միայն
պիտի ունենայ, հազար քանի մը ժամ, ու
գիտաւորը արդէն հաշտարարուած մըն։ Եւ
սա պիտի դառնայ երկրին, որով իր ձգ-
ղակուն ուղիով ծանրագոյնը չպիտի ունենայ
ազդեցութիւն մը վրայ։ Գիտաւորը մը որ մի-
այն իր արեւմտեւորութեան ամենը պիտի
կարեւոր մըր հողագիտութեան հանգիստը
կամ վնասել, անսակ շատ կը շարժի այն
միջոցին որ կէս երկվայրեկանի մէջ ինչ
մէջ 31,000 մըն, 150 անգամ աւելի
արագ քան ամենին արագաշարուած իր-
նաւորութիւնը տարածը։ Իսկ կան գիտաւորներ
որ շատ աւելի արագ կ'ընթանան։ Սեբ
նայ ընթերցողներուն տիրող պատգը եր-
կուող այսպէս փարաւանէ յետոյ ինքնադ-
րուած ընթերցողներն մը ժամին, զանազան
նորոշ մըր հաշիւներ, քանի որ այն է տե-
ղաբանական հետազոտութեան առարկան
այս րոպէին և ամենին սկիզբակներն իսկ
որոշի անկողնութեամբ կը սպասեն անոր աշ-
ցելութեանը։

Հալլէ գիտաւորը որ կ'երեւայ թէ ա-
րեւմտեւորներն զրոյնքանից պատկանին 1920
տարին ի վեր, երբ Պրիւսիոյ մօտեցող
գիտի ընկեր զայն, մեծ արագութեամբ
կը մօտենայ երկրին և, ինչպէս ըսին ասո-
ղաբանները, յառաջիկայ Մայիս 20ին
ամենէն կարճ հեռավորութեանը մէջ պի-
տի գտնուի երկրին հետ։ Սակայն, երկու
որ տուել, Մայիս 18ին (Ն. Տ.) Հալլէ
պիտի անցնի իր ընթացքին այն կետին որ
ամենին շատ կը շարժուած մեզ, այն
կետը ուր երեք աստղերը, արեւ, գիտա-
ւոր եւ երկիր, ինչ չնայ մէկ քիչ վրայ
պիտի գտնուին, գիտաւորը գտնուելով
երկրին մէջտեղը։ Ուրիշներ զիտուի մը
համար, գիտաւորը իր լոյսը ամբողջովն
պիտի արձակէ արեւին սկաւառակին վրայ
և իր կողմը (պարզ) պիտի թափէ անոր
մէջէն անցնել մէկ ժամանակ մէջ, բայց
կողմը ամբողջ գիտաւորը ըսել է, իր
պարզ ամենին ուղարկուած ու գիտիկ մասն
է։ Այդ, այդ պէտք, որուն ընթանալով

մեծագոյն մասը ուղղագիծ է, միշտ ուղ-
ղուած է դէպի արեւին հակառակ կողմը։
Ուրեմն այդ օրը իր ամենցը զգալապէս
երկրին պիտի անցնի, և եթէ իր ծաւալը
բաւական մեծ է, մեր գունդն ալ թերեւ
պիտի կրնայ քանի մը ժամ անոր մէջէն
անցնել։ Ներկայ պարագային մէջ, նմա-
նօրինակ հանգիստը մը լինելու հնարաւոր
է, նոյն իսկ աստղը։ Այդպէս, այդ վայր-
կներն, գիտաւորին երկրին ունեցած հե-
ռավորութիւնը պիտի ըլլայ իր 25,000,000
քիլոմէթր, արդ, գիտեցի՞ր գիտաւորները,
ինչպէս է Հալլէն, շատ աւելի մեծ ծա-
ւալ ունին։ 1811ի գիտաւորին պտը 190
միլիոն քիլոմէթր երկայնութիւն ունէր,
Տոնաթիւնը (1858) կ'անցնէր 80,000,000
քիլոմէթրը, հաւանականօրէն, Հալլէի
գիտաւորին պտը 100,000,000 քիլոմէթրի
ծաւ երկայնութիւն պիտի ունենայ։

Ընդունելով որ այս ընթանալով տեղի
պիտի ունենայ, ինչ կրնայ ըլլայ անոր
արդիւնքը։ Այս հարցունը իսկոյն ուրիշ
ըր կը բերէ իր ետեւին։ Սեբ երկրի ու-
ղի անգամ գտնուած է նմանօրինակ պայ-
մաններու մէջ, որպէս զի անցնող կա-
րուայ մեզ արդեմնեւ արագաշար մասին
կրնանք հաստատել, կ'ընէ Լիւսի գիտա-
ւորին անօրէն Պ. Շառլ Անտէ, թէ այդ
քանը տեղի ունեցաւ իր յիսուն տարի
առաջ, 1861ի մեծ գիտաւորին հետ որ
մէկէնմէկ երեւցաւ հորիզոնի վրայ,
Մայիս 18ի իրիկունը, աստղաբանութեան
բաժնեակները արձանար մը Պ. իրիկունը
որ իրեն համար զիտաւորն մը չինած է
վէնտաթիւն իր կայունութեան մէջ, Ատանի
ծաւ։ Հարաւային կիսագունդին մէջ այս
աստղին զիտաւորը զննողը եղաւ իմ, Լիւս
Քրիստիանին, որ թողով Քարիզի գիտա-
ւորը՝ զայնքան էր հիմնել իր-առ-եւ-նայնե-
րոյ գիտաւորնը։ Յունիս 12ին սկսաւ իր
զննութիւններուն, և յունիս 26ին սկսեալ
կը ծանցուցանէր թէ երկրի պիտի անցնէր
գիտաւորին պտին մէջէն յայտը ամուսնան
30ին, առաւելու Ստեֆէ Լիւսի և Հիւսիսի
կողմէ կատարուած գննութիւններն և հա-
շիւները ճշգրտելու իրենք և ցոյց տուին թէ
արագութիւն այդ օրուան ամուսնան մեր հողա-
գիտուող 4400 քիլոմէթր խորութեանը
միջոցաւ կը գտնուէր անոր մէջ։ Այս
հանգիստը ինչ արտասովոր երեւոյթ-
նեւոր տեղի տուաւ։ Պարզելով մէկ գիտ-
աւորն որ Յունիս 30ի օրուան մէջ եր-
կինքը կարծրորակ անսովոր զոյն մը ու-

ՀԱՐՑԻ ՏԵՂ

Հարցութիւնը, իր մէկ ուսուցիչ-ան-
դամին մատուցած ջննդական տեղեկագրին
վրայ, որոշած է որ Կեդր. վարժարանին
խնամակալութիւնը՝ Հիւսիսեան Էֆ.ի նայ
բարոյական և քիմիական գոհացում։

Հարցը թէ և քան ինչեան հարց ըլլաւ
հանգամանքէն զուրկ էր, բայց որովհետեւ
Լիւսի, Ժողովի օրակարգէն դուրս նեա-
ուելու րոպէին՝ ընտելեցաւ իրեն Կեդր.
վարժարանի հարց, ու հարցի տեղ ալ ընե-
նուելով, այդ եղանակութեամբ յայտնե-
ցաւ։ Կարծէ անգամ մըն ալ տեսնել զայն
ծագումին ու շարունակութեամբ մէջ։

Ինչ մը միջոցութեան տեղ օրակարգի
ընթացքները մտածած չէն որ, Սահմա-
նադրութեան հաշիւովն քիչ ետքը՝
օգոստոսի սկիզբները՝ Հիւսիսեան Էֆ.
սկսաւ արձագանգուիլ իր միակ թիկնա-
ծան Կեդր. վարժարանի տեսչական պա-
տնին։ Այդ առաւարկութիւնը կողմը
հաստատութեանը նոյն տարուան ուսանող
զուգեակներ կողմէ, յաջորդական կրկնու-
նեցով։

Եղանակին վերաբերելով, զարգա-
կան անդուտ միջոցաւ անհրաժեշտ
առ չէին ուղ գաղափարն թէ ինչու
հարցնալու արտասանմանը իրեն գոր-
ծակցական դեր ունենալու ապա, այդ
հաստատութեան մէջ, որոշած էր Հիւսի-
սեան-տեսչական թիկնածութիւնը մը և ուս-
անողութեան ձեռքով հրապարակուի։

Գիտեցի՞ր անհրաժեշտ հոսանք մը, օրէ
որ նորագոյն երեւոյթները ստացած, թող
չտեսաւ, որ ազգը միջոց ունենայ խորհրդ
իր այդ հաստատութեանը վրայ։ Ու երբ,
շատ ուշ, հարկ տեսաւ Կեդրականը բա-
նալ, նորոշելու ինքնակալութիւնը մը,
հաշիւ թէ աչքերը բացած, իր սեղանին
վրայ գտաւ ուսանողութեան առաւար-
կութիւնը։ Խնամակալութիւնը, երեւի,
ուղած էր օգոստոսի, մասնաւոր որ ուսա-
նողութիւնը կար առաւարկութեանը ետեւ։

Ուսանողութեան աչքով տեսչական
կողմեցաւ Հիւսիսեան Էֆ.։ Ու ան ինչ
նպալ ու սովը, երբ որ բանակցութիւն-
ները հաշիւ թէ բաւական եղանակ վրայ
ընէր անհրաժեշտ իրաւաստութիւններ
ընթացիկ մը իրաւունքներու հաստատ.
որով երեք օր, երեք ժամէր ալ պիտի
եղան, ամենամեծ դժուարութիւններով,
առաւարկութեան ետեւ ծառայած պայման-
ագրութիւն մը երկու աստուան պայմանա-
ժամի ինչեկեւոր մէջ որ անցած էր։ Եթե

ՀԱՐՑԻ ՏԵՂ

Հարցութիւնը, իր մէկ ուսուցիչ-ան-
դամին մատուցած ջննդական տեղեկագրին
վրայ, որոշած է որ Կեդր. վարժարանին
խնամակալութիւնը՝ Հիւսիսեան Էֆ.ի նայ
բարոյական և քիմիական գոհացում։

Հարցը թէ և քան ինչեան հարց ըլլաւ
հանգամանքէն զուրկ էր, բայց որովհետեւ
Լիւսի, Ժողովի օրակարգէն դուրս նեա-
ուելու րոպէին՝ ընտելեցաւ իրեն Կեդր.
վարժարանի հարց, ու հարցի տեղ ալ ընե-
նուելով, այդ եղանակութեամբ յայտնե-
ցաւ։ Կարծէ անգամ մըն ալ տեսնել զայն
ծագումին ու շարունակութեամբ մէջ։

Ինչ մը միջոցութեան տեղ օրակարգի
ընթացքները մտածած չէն որ, Սահմա-
նադրութեան հաշիւովն քիչ ետքը՝
օգոստոսի սկիզբները՝ Հիւսիսեան Էֆ.
սկսաւ արձագանգուիլ իր միակ թիկնա-
ծան Կեդր. վարժարանի տեսչական պա-
տնին։ Այդ առաւարկութիւնը կողմը
հաստատութեանը նոյն տարուան ուսանող
զուգեակներ կողմէ, յաջորդական կրկնու-
նեցով։

Եղանակին վերաբերելով, զարգա-
կան անդուտ միջոցաւ անհրաժեշտ
առ չէին ուղ գաղափարն թէ ինչու
հարցնալու արտասանմանը իրեն գոր-
ծակցական դեր ունենալու ապա, այդ
հաստատութեան մէջ, որոշած էր Հիւսի-
սեան-տեսչական թիկնածութիւնը մը և ուս-
անողութեան ձեռքով հրապարակուի։

Գիտեցի՞ր անհրաժեշտ հոսանք մը, օրէ
որ նորագոյն երեւոյթները ստացած, թող
չտեսաւ, որ ազգը միջոց ունենայ խորհրդ
իր այդ հաստատութեանը վրայ։ Ու երբ,
շատ ուշ, հարկ տեսաւ Կեդրականը բա-
նալ, նորոշելու ինքնակալութիւնը մը,
հաշիւ թէ աչքերը բացած, իր սեղանին
վրայ գտաւ ուսանողութեան առաւար-
կութիւնը։ Խնամակալութիւնը, երեւի,
ուղած էր օգոստոսի, մասնաւոր որ ուսա-
նողութիւնը կար առաւարկութեանը ետեւ։

Ուսանողութեան աչքով տեսչական
կողմեցաւ Հիւսիսեան Էֆ.։ Ու ան ինչ
նպալ ու սովը, երբ որ բանակցութիւն-
ները հաշիւ թէ բաւական եղանակ վրայ
ընէր անհրաժեշտ իրաւաստութիւններ
ընթացիկ մը իրաւունքներու հաստատ.
որով երեք օր, երեք ժամէր ալ պիտի
եղան, ամենամեծ դժուարութիւններով,
առաւարկութեան ետեւ ծառայած պայման-
ագրութիւն մը երկու աստուան պայմանա-
ժամի ինչեկեւոր մէջ որ անցած էր։ Եթե

ՀԱՐՑԻ ՏԵՂ

Հարցութիւնը, իր մէկ ուսուցիչ-ան-
դամին մատուցած ջննդական տեղեկագրին
վրայ, որոշած է որ Կեդր. վարժարանին
խնամակալութիւնը՝ Հիւսիսեան Էֆ.ի նայ
բարոյական և քիմիական գոհացում։

Հարցը թէ և քան ինչեան հարց ըլլաւ
հանգամանքէն զուրկ էր, բայց որովհետեւ
Լիւսի, Ժողովի օրակարգէն դուրս նեա-
ուելու րոպէին՝ ընտելեցաւ իրեն Կեդր.
վարժարանի հարց, ու հարցի տեղ ալ ընե-
նուելով, այդ եղանակութեամբ յայտնե-
ցաւ։ Կարծէ անգամ մըն ալ տեսնել զայն
ծագումին ու շարունակութեամբ մէջ։

Ինչ մը միջոցութեան տեղ օրակարգի
ընթացքները մտածած չէն որ, Սահմա-
նադրութեան հաշիւովն քիչ ետքը՝
օգոստոսի սկիզբները՝ Հիւսիսեան Էֆ.
սկսաւ արձագանգուիլ իր միակ թիկնա-
ծան Կեդր. վարժարանի տեսչական պա-
տնին։ Այդ առաւարկութիւնը կողմը
հաստատութեանը նոյն տարուան ուսանող
զուգեակներ կողմէ, յաջորդական կրկնու-
նեցով։

Եղանակին վերաբերելով, զարգա-
կան անդուտ միջոցաւ անհրաժեշտ
առ չէին ուղ գաղափարն թէ ինչու
հարցնալու արտասանմանը իրեն գոր-
ծակցական դեր ունենալու ապա, այդ
հաստատութեան մէջ, որոշած էր Հիւսի-
սեան-տեսչական թիկնածութիւնը մը և ուս-
անողութեան ձեռքով հրապարակուի։

Գիտեցի՞ր անհրաժեշտ հոսանք մը, օրէ
որ նորագոյն երեւոյթները ստացած, թող
չտեսաւ, որ ազգը միջոց ունենայ խորհրդ
իր այդ հաստատութեանը վրայ։ Ու երբ,
շատ ուշ, հարկ տեսաւ Կեդրականը բա-
նալ, նորոշելու ինքնակալութիւնը մը,
հաշիւ թէ աչքերը բացած, իր սեղանին
վրայ գտաւ ուսանողութեան առաւար-
կութիւնը։ Խնամակալութիւնը, երեւի,
ուղած էր օգոստոսի, մասնաւոր որ ուսա-
նողութիւնը կար առաւարկութեանը ետեւ։

Ուսանողութեան աչքով տեսչական
կողմեցաւ Հիւսիսեան Էֆ.։ Ու ան ինչ
նպալ ու սովը, երբ որ բանակցութիւն-
ները հաշիւ թէ բաւական եղանակ վրայ
ընէր անհրաժեշտ իրաւաստութիւններ
ընթացիկ մը իրաւունքներու հաստատ.
որով երեք օր, երեք ժամէր ալ պիտի
եղան, ամենամեծ դժուարութիւններով,
առաւարկութեան ետեւ ծառայած պայման-
ագրութիւն մը երկու աստուան պայմանա-
ժամի ինչեկեւոր մէջ որ անցած էր։ Եթե

ՀԱՐՑԻ ՏԵՂ

Հարցութիւնը, իր մէկ ուսուցիչ-ան-
դամին մատուցած ջննդական տեղեկագրին
վրայ, որոշած է որ Կեդր. վարժարանին
խնամակալութիւնը՝ Հիւսիսեան Էֆ.ի նայ
բարոյական և քիմիական գոհացում։

Հարցը թէ և քան ինչեան հարց ըլլաւ
հանգամանքէն զուրկ էր, բայց որովհետեւ
Լիւսի, Ժողովի օրակարգէն դուրս նեա-
ուելու րոպէին՝ ընտելեցաւ իրեն Կեդր.
վարժարանի հարց, ու հարցի տեղ ալ ընե-
նուելով, այդ եղանակութեամբ յայտնե-
ցաւ։ Կարծէ անգամ մըն ալ տեսնել զայն
ծագումին ու շարունակութեամբ մէջ։

Ինչ մը միջոցութեան տեղ օրակարգի
ընթացքները մտածած չէն որ, Սահմա-
նադրութեան հաշիւովն քիչ ետքը՝
օգոստոսի սկիզբները՝ Հիւսիսեան Էֆ.
սկսաւ արձագանգուիլ իր միակ թիկնա-
ծան Կեդր. վարժարանի տեսչական պա-
տնին։ Այդ առաւարկութիւնը կողմը
հաստատութեանը նոյն տարուան ուսանող
զուգեակներ կողմէ, յաջորդական կրկնու-
նեցով։

Եղանակին վերաբերելով, զարգա-
կան անդուտ միջոցաւ անհրաժեշտ
առ չէին ուղ գաղափարն թէ ինչու
հարցնալու արտասանմանը իրեն գոր-
ծակցական դեր ունենալու ապա, այդ
հաստատութեան մէջ, որոշած էր Հիւսի-
սեան-տեսչական թիկնածութիւնը մը և ուս-
անողութեան ձեռքով հրապարակուի։

Գիտեցի՞ր անհրաժեշտ հոսանք մը, օրէ
որ նորագոյն երեւոյթները ստացած, թող
չտեսաւ, որ ազգը միջոց ունենայ խորհրդ
իր այդ հաստատութեանը վրայ։ Ու երբ,
շատ ուշ, հարկ տեսաւ Կեդրականը բա-
նալ, նորոշելու ինքնակալութիւնը մը,
հաշիւ թէ աչքերը բացած, իր սեղանին
վրայ գտաւ ուսանողութեան առաւար-
կութիւնը։ Խնամակալութիւնը, երեւի,
ուղած էր օգոստոսի, մասնաւոր որ ուսա-
նողութիւնը կար առաւարկութեանը ետեւ։

Ուսանողութեան աչքով տեսչական
կողմեցաւ Հիւսիսեան Էֆ.։ Ու ան ինչ
նպալ ու սովը, երբ որ բանակցութիւն-
ները հաշիւ թէ բաւական եղանակ վրայ
ընէր անհրաժեշտ իրաւաստութիւններ
ընթացիկ մը իրաւունքներու հաստատ.
որով երեք օր, երեք ժամէր ալ պիտի
եղան, ամենամեծ դժուարութիւններով,
առաւարկութեան ետեւ ծառայած պայման-
ագրութիւն մը երկու աստուան պայմանա-
ժամի ինչեկեւոր մէջ որ անցած էր։ Եթե

ԱՐԵՎԵԼԷ ԿԵ ՅԱՏԿԱՑՆԷ

(39)

ԱՐԵՎԵԼԷ ԿԵ ՅԱՏԿԱՑՆԷ

ԿՈՍՄՍ ՄՈՒՆԻԹԷ-ԴԻՐԻՍԻՍ

ԺԳ.

ՀԱՐՑԻ ՏԵՂ

—Աւելի լաւ, ինչի համար կը պա-
տառէք ձեր այդ խառնուրդը, իտիւնի մի-
նակին նկատմամբ բարեգուշակ է աստիկա,
քույր Մորէլ, իր բացառաւոր անկեղծու-
թեամբ։

—Այսպէս, յարեց Վիլիֆոր, նոր տա-
մար մը թղթաւորով։ Նաւաղ մըն է որ
Բարիստիւնի մը հետ պիտի անուանա-
նար, այնպէս չէ։ Այո, այո, հիմա կը
իյնան, գործը շատ ծանր էր։

—Ինչպէս։

—Գիտե՞ք թէ իմ կողմէն հարցաւոր-
նաւել յետոյ զատական պաշտօնաւան
բանքը առաւորորդուած է։

—Այո, յետոյ։

—Իմ տեղեկագիրքն և անոր վրայէն
գտնուած թուղթերը Բարիզ զորեցի։ Ինչ
կ'ուզէք որ ընէի, աս կը պահանջէ իմ
պարտականութիւնս, իր ձեռքակալու-

մէն ութը որ յետոյ՝ բանտարկեալ առե-
ւանգուեցան։

—Առեւանգուեցան մի, քույր Մորէլ,
բայց ինչ ըրին խնդը տղան։

—Մի, ապահովուեցէք։ Միջոցները,
բնիւնը, Ս. Մարիիթի փոխարեւում
ըլլալուն ինչ որ հարեցինք հետաքուստ կը
նշանակէ վերջնականապէս ու անուստ մը
պիտի տեսնէք որ ձեր նաւուն հրամանա-
տարութիւնը տեսնանք է ան։

—Ուղտը աստիւն թող քայլ ալ ալ-
տուր պահուած է իրեն համար։ Բայց ին-
չու չէ վերադարձած։ Ինչի ամպպէս կը
թուի որ Պոմպոնարիան արդ

րին յուշերէն՝ որչափ որ ներքին մեր մի-
ջնոցերը:

* Առաջին տեղեկութիւնը որ մեր գրչին
տակէ կ'իյնայ՝ զաւարտն համար աւագ
կարեւորութիւն ունեցող խնդրի մը կը
պատկանի:

Նշեալիս Հայէպի նախնային կապուած
գաւառ մը ըլլալով՝ յառաջդիմելու ու
զարգանալու մասին երբեք չէ կրցած օգ-
տուի նշանադրին կեդրոնէն, ու իր ըը-
նական ու ընտանեակն աւաւելութիւննե-
րուն հակառակ՝ մնացած է յետադէմ՝ ու
նշանադրական վիճակի մէջ: Իրմէ վեր
Հայէպ՝ ու անկէ վեր Պօլսի՝ միշտ պրկած
էին իր շնորհը՝ անոր նիւթական կենտո-
նակութիւնը հասողիներու մեծ մասը իւ-
րացնելով ու երկրաշէն ձեռնարկներ չար-
ածնելով:

Թրեւս շատերուն զարմանք պատ-
ճառէ երբ յիշենք թէ դրեթի 40 տարիէ
ի վեր Ռոքֆորտի զաւարտ Հայէպի նշանա-
դարեանի մը երեք տեսած՝ անոր այցե-
լութիւնը վայելած չունի: Բնիկ նախնա-
քային չըմանակին մէջ՝ զաւառականներ
իւր՝ Այնթապ, Անտիոք եւն. շատ անգամ
կուտակաւորութեան այցելութիւնաց արծառա-
ցած են: Անոնց շատերուն ծիծաղը պի-
տէ շարքերէ երբ յիշենք թէ Հայէպի հին
կուտակար մը՝ Էսաթ փայա՝ ժամանակին
Եդեսիա այցելելէն քիչ ետքը մեռած ըլ-
լալով՝ նախապաշարու մը արժանապատ-
ն է թէ «Կուտակարներուն համար ուղղու չէ
Ներքովի» (Նէմրուտ) քաղաքը՝ Շեքսպիր
այցելելու: Եթէ այս տեսակ ըմբռնումներ
Համբարում չըլտային մէջ կրնային իրենց
գոյութիւնը պահել: չենք գիտեր սահմա-
նադրական վերջին 1-2 տարիներուն մէջ
ինչպէս կրցան անփոփոխ նոյնը մնալ:

Այս ամէնէն ինքը՝ կ'երեւի թէ Շեք-
սպիր զաւարտն պայտօնական մարմիններն
ու ժողովրդին գլխաւորներն այլ յուշա-
բերական եւ մասնակու թէ այս զաւառը
իր բազմամարդութեան, ընդարձակութե-
ան եւ հոգային արդասանութիւնն առ-
նակեալութիւններով կրնայ օտարի՝ նա-
հանգէ անկողին կառավարչութեան մը վե-
րածնիլ, որով և կարող կ'ըլլայ քիչ շատ
անկախաբէր մասնակու ու գործել իր զար-
գացումին համար: Կս մասին թախան-
նաքին զինուորներ եղան Կեդր. կուտակ-
արութեան և հանրութիւնը անկեղծ կը
սպասէ իր օգտակար ըղձանքի պատկու-
մին:

Կեդր. կառավարութիւնը այս պատ-
մական զաւառին ինքնաբերական մե-
ծապէս նպաստած պիտի ըլլայ երբ Ես-
թիպի մը գաւառի Շեքսպիր վերածել ու
րոյն սանձաղէ:

* Նախորդ տարիէն յետոյ այս երկրորդ
անգամ ձեռնարկուած ըլլալով Հայէպի
մէջ զաւարտի օտմ. Սահմանադրութեան
արժանադրած Նահանգական Ընդհ. Ժողո-
վը, զաւառն կողմէ ընտրուած 4 ան-
դամներէ մէկներէն Հայէպ: Անոնց շը-
քտ կանոնի՝ ուշ-ժամ 8-ին, մէկը Հայ ու
միւրեք հայ հռովմէական:

Անցած տարուան Ընդհ. Ժողովին որո-
շումներու կարգէն ըլլալով՝ քաղաքիս հին
պատմական (մասամբ Ա. Բ. դարէն
մնացած) պարսկապատին ջրանոցները ու
քարերուն յորտա կառավարութեան ծախ-
սովը միայն կը տեսնենք. մինչդեռ կը
օգտուիր որ աւելի օգտաւոր հնար-
քուտ տնօրէնութեանց գործարարութեան
նուէրէ:

Անհրաժեշտ պէտք կայ որ այս տար-
ուան Ընդհ. Ժողովը ուղղներու կարգին
մէջ զարդի նաև հետեւեալ կարեւոր խն-
դիրներով:

Ա. Տեղական պէտքերուն ու պահանջ-
մանց անշարժութիւն ընծայելով որոշել
քաւառիս կառավարական ձեւը:

Բ. Հաստատուն ընտանութեան հար-
կարքեր արարական վախճանով աւելի-
ներն, որոնց պէտքէն աւելի անշաղկ հո-
ղեր արարաբարի կը մնան:

Գ. Գործնական միջոցներ տնօրէնել
Չնչեղու հոնտը մարախին՝ որ 20 տարիէ
ի վեր անհաշուելի վնասներ պատճառեց
զաւառին ժողովութիւնը ու պետական
քանձանէ:

Դ. Խնդիրներու շինութիւնը աւար-
տել Նոքսիայէն Հայէպ ու Տիգրանակերտ:
Ե. Բաղադրի մէջն ու չարքը ձաքա-
ներու կանոնադրութեան ձեռնարկել:

Չ. Արտանի ներքին ընկերութեան մը
կառավարութիւն, որ ձեռնարկէ Նիքառէն
մաս մը վար յատկանշի զաւարտ մեր-
ձայկա իրաւանու մեծածաւալ բայց ան-
շըջելի դաշտերուն:

Յետանց ու սպասելի որ Ընդհ. Ժո-
ղովը զէթ այս անգամ պատէ իր վրայ
գործած յօրերը:

* Ուշ-ժամներու շինութեան գործնա-
բու զննութիւնը զարգող յանձնաժո-
ղովը, որուն կ'անդամակցին մեր Առաջ.
Տեղապահ հայրն Ա. Կորնել վրդ. և քա-
նի մը երեւելի ազգայինը, ամիսներէ
ի վեր շարունակ կը քննէ՝ ներկայացող
երկրագործները ճշդեղուն համար անցն
աւարկները, որոնք հոս ալ շատ տեղերու
նման անցնալին մէջ փայլ արձանագործու-
նէ: Արդարաւորութեան պահանջն է խոս-
տալիս թէ արդ յանձնաժողովը մեր
ազգ. ներկայացուցիչներու հետ բարեա-
ցակամ համեմատութեան վարակելով՝
դիւրացուց շատ մը հայ երեսօտաբնիկն
աւարկին ճշդումը՝ քարերով եկեղեցիի

«Մենքդ ու Միւրեքութեանց» արձանադ-
րութեան ցուցցած թուականները Միայն
թէ վերջերս չ'ուղուի հետեւի եկեղեցիի
արձանագրութեանց, որով զեռ չ'ընեաւ-
ներու մէկ մասին համար գրկանքներ տե-
ղի կ'ունենան, ինչ որ երբեք համաձայ-
նէ արդարութեան՝ և օտար 1-2 բանադ-
կու միտքերու միայն կրնայ գոնացում
տալ:

* Հայաստանի տնտեսական ամփոփ ու գա-
ւառիս զաւարտէտ պոլութեան շարադր-
թուականը — 1879 — մտարեկող՝ տեղիս
ժողովուրդը միշտ ստեղծումով յիշած է 30
տարի առաջուան աւերիկ ձիւնի օտրին:
Այդ երկար մասնակամիջոցէն առջին —
այլապէս արդարաբեր ջարդի թուականն
զատ — երբեք չ'էր եղած տարի մը, յորում
զաւառիս ընտանիքները հիմնական չափ
թշուառութեան մատուցած ըլլային: Թեւ
վերջին հունձքը մարախէ ու երաշխութեան
մասամբ ձախողած՝ զաւառիս մէջ ամիս-
ներէ ի վեր տեղիք թանկութիւնը արեւո-
տական՝ շահադէտներու գործն է բոլոր-
ումիւն: Հոս ու չըմալաքը արմախը չէ
որ կը պակսի. պակասածը տեղական կա-
ռավարութեան լուրջ ու գործնական հո-
գածութիւնն է, որով բազմապարս Ժո-
ղովրդեան արտակերպ թշուառութեան
ու շահադէտներու քանի անկողնօրէն պա-
րարացումին առաջը կրնար աւելուիլ:
Ան չեղաւ. ու հետեւեալը այն եղաւ

որ այս ցորենաշատ համարուած զաւա-
ռին ընտանիքները Պոլսեցիներէն աւելի սուղ
գինով հաց ուտեն, ինչ որ տեղական վառ-
աւակին համեմատութեան՝ անտանելի է
տեղացիին համար, որ երբեմն 8 զլուր
զնած չափ մը ցորենը՝ հիսուս 38 զլուր
գինով զօրոգութեան դատապարտուած
է: Սղութիւն և անգործութիւն, անա-
միջառ կրկին դժբաղդութիւններ, որոնք
ընդարձակ մասնակու մը մէջ օտրին ձեռ-
բանալու կը հարկադրեն նոյնիկ երբեմն
դիւրաւ ապրող ընտանիքները:

Տեղույս առաջնորդարար շուտաւ
կը մնայ բազմաթիւ հայկապարտութեան
արտանմիլի զինուորներուն առջեւ. տե-
ղական նպաստ ու հանգանակութիւն ան-
բաւական կուգան մերմիջու. հայապարտ
կարծեալներու տառապանքը: Օրերով
անօթի պահպողներ, անտուգանքներէ
առաջատուներ ու նոյնիսկ անօթութեան
հետեւեալով մեռնողներ պակաս չ'են:

Այս տեղեկութեանց կարելի՝ շնորհա-
կալութիւն այն Նոքսիայի քանի մը փախ-
կախներ երիտասարդներուն, որոնք Ամե-
րիկայի մէջ հիւանդախնամ վերաբերիւն
մը հաստատելով՝ այս անգամ 20 լիւր
զրկած են կարտ հիւանդներու նպատե-
լու համար:

ԳԱՐԵԳՈՐ ՔԵՆԸ. Գ. ՈՍԿԱՐԻՅԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ԿԵԱՆՔԻ

ՀԱՍԱՆՔԱՆ ԷՆԻՒ

ԳՐԻՐԵՆ ԽԱՆՔԱՆ

Ատենէ մը ի վեր թերթիկն ունեց-
նաւանական կը զանախ հանրօրոշում շինու-
թեանց նախարար Հայաստան ԷՖ. Բ. ան-
կուսը: Բրոքսոն ալ այդ տեսակ լուրի մը
արձագանքը կ'ըլլայ. «Մ. և Յ. կուտակ-
ցութիւնը երկէ (հինգաբար) իր քիւլիսին
մէջ նիստ գումարեց, ինչպէս իր նա-
խագահութեամբ: Ենթադրուի եղած
հանրօրոշում շինութեանց նախարարին
պատուէն հետադուցման վրայ վիճառա-
նութիւն տեղի ունեցաւ: Իբր փոխարի-
նութիւն՝ օրոշուեցաւ զիւրանադրական
պատուին մը կոչել զայն»:

* Երեկուան Աւելիքի մէջ հրատա-
արակած էինք Թամիկի կնո զիւրառու-
թիւնները, Օսմ. Լոյսի ուղղութեամբ, որ
Հայաստան ԷՖ. Բ. անկուսի մասին զրոյց
մը հրատարակած էր: Գերմանական թերթը
քաղաքավարի պատասխանով մը կը հաս-
կցնէ թուրք թերթին թէ ամէն լրագրող
չիտուի ունի լրագրողներու հրատա-
րակելու իր թերթին մէջ, և ասով վար-
կաբէլ չըլլար երկրին պատիւը: Օսմ. Լոյս
կը յորէ թէ Թամիկի տարբեր կերպով կ'ու-
րընէ լրագրութիւնը, և Հայաստան ԷՖ. Բ.
իր պաշտպանութեան ներքեւ ստան ըլ-
լալուն համար, անոր անկուսին վրայ
խօսող թերթներուն դէմ յարձակում կը
գործէ: Ի վերջոյ գերման լրագրողը զառ-
նութեամբ զիտել կուտայ թէ կարգ մը
թուրք օրագրողներ օտարաբանաց յարձ-
կութեան կ'ընեն, ինչ որ անհրաժեշտակու-
թիւն առաջ կը բերէ սահմանադրական
կարգերու մէջ:

* Տօքթ. Նազըմ պէյ, Մ. և Յ. կու-
տակցութեան անդամ, Կիսմիլ ուղղած
նամակով մը կը հերքէ թէ իր Պոլիս հայը
առնչութիւն ունենայ Հայաստան ԷՖ. Բ.
հրաժարեցուցման հետ: Նազըմ պէյ բռնէ
եղաք թէ ինք Նպարդուրէնի զինուորէն ընտ-
նալ նպատակած, քանի իր ծանցարը
զայն, պէտք կը զգայ աւելցնելու որ Օսմ.
քաղաքէն ընալ չի միջամտեր կառավարա-
կան գործերուն և Հայաստան ԷՖ. Բ. երեւի
Ժողովի կողմէ միայն կրնայ հրաժարե-
ցուցուի:

* Երեկուան Թամիկի յարձակողական
բուռն լեզու մը գործածելով Օսմ. Լոյսի
կուտակում, Նպարդուրէն և արտաքին գոր-
ծոց նախարար յանցարար կը նշանէ, այդ
կարգի հետիմները (Օսմ. Լոյսի հրատարա-

կիչները) Թուրքիայէն չվտարելու հա-
մար: Թուրք ազգայնամուլ թերթը ցաւ կը
յայտնէ որ Պոլիս հրատարակուող գերման
թերթ մը կը վիրաւորէ ազգ. արժանա-
պատուութիւնը, որ արդէն շարունակա-
բար յարձակման կ'ենթարկուի արտասա-
մանի թերթներուն մէջ: Ի վերջոյ յոյս կը
յայտնէ որ գերման կառավարութիւնը,
քարթիկութեամբներէն օգտուելով, ըրու-
նութեան չափով դիմէ և օսմ. ազգ. քաղա-
քականներ վիրաւորող ընթացքի մը չափով
հետեւի:

ԹՈՒՐԿԻԱՍ ԵՒ ՊՈԼԻՍԱՍԻԱ

Սօֆիայի լրագիրները կը ծանուցանեն
թէ Պոլսեցիներ, Թուրքիոյ հանդէպ բա-
րեկամութիւն ցոյց տալով հանդերձ, փու-
թով առաջ կը տանի զինուորական պատ-
աստութիւնները: Վերջերս թէմալի
կողմէն թիւղանութիւնը դեմադած է:

* Պոլսեցի երեսփոխաններու պատ-
ուիրակութեան մը Պոլիս այցելութիւնը
տարադուրեւի կը դատանայ, պոլսեցի հան-
րութեան և մամուլին բուռն ընթացքին
պատասխատ: Հասանական է որ այդ այ-
ցելութիւնը յետաձգուի, որուն նախա-
ձեռնարկ եղած են վաստակական երեսփո-
խաններ, երկու երկրներու միջև առեւ-
տակական յարաբերութիւնները ամրապնդե-
լու համար:

ԿՐԵՄԻՆ ԽՆԴԻՐԸ

Պաշտպան տերութեանց Հանապի հիւ-
պատանները կղզիին գործադիր իշխանու-
թեան գեղեցիկ են թէ տերութիւնները
թող չափով տան որ իրենցացիները երես-
փոխան զրկեն Աթէնը, և ի հարկին բուռն
միջոցներու պիտի դիմեն:

* Կրեւական պետերէն Պ. Վէնիդե-
լաւ Հանապէն Աթէնը վերադառնալով,
հոն պիտի հաստատուի փաստաբանու-
թեանը զաւարտը համար: Պ. Վէնիդե-
լաւն երբեք առաջ, Պ. Սլաւիկի կողմէ
պաշտպան տերութեանց դեմադաններուն
նշանակացուած է:

* Թամիկի, Կրեւան Ծուռատանի ծա-
խելու արտաքին առթիւ հետեւեալ լուրը
հրադատութիւնները կ'ընէ. «Անտարակոյ
տերութեանց կողմէ չափով առաջարկել
դրամական հատուցման մը փոխարին հա-
մարի կրեւն կղզիէն: Հոսմէն ծանուց-
ած ապը լուրը յերեւոյթն է անշուշտ:
Կրեւն կը ծախի թէ չի ծախուի: Ա-
տրկա յայտնի չէ: Սակայն, ամէն պարս-
իկ մէջ ինչպէս քանիցս կրնան ենք, առ-
հաւած զոսով միայն կը ծախուի. այս կէտը
Հեղինակը կուտակներուն ուղարու-
թեան կը յանձնէ»:

ՆԱԽԱԳՐԱԿԱՆ ԶԱՆԴԱՊ

Նեօլոյս Թիս Անարոյի կ'իմանայ.
«Հաստատուից զրոյց կը ընդ թէ Նպար-
դաւ Հազգեք փայա մտադրութիւն ունի
հրաժարական տալու: Ժողովը: Հազգեք
փայա իր իրեն յարող ցոյց պիտի տայ
վայելի քաղաքապետ Գիւմարի փայա և
ինք պատկերի գործոց նախարարութիւնը
պիտի առանձնէ: Նոյնպէս զրոյց կը ընդ
թէ Նպարդուր կը խորհի որ աւելի համա-
տար դաշինք մը պիտի կրնայ կազմուիլ
Գիւմարի փայալ վարչապետութեան ներ-
քու: Ներքին գործոց նախարար պիտի
ըլլայ նախկին Նպարդաւ Շէրտի փայա»:

ՍԱՄԱՐՆԱ-ՍԵՎԱՐ ԳՐԻՐԵՆ

Թամիկի ընթերցողներէն մէկը, Սամառ-
Սեօրապարկութեան շինութեանց հե-
տէ մասին ինքնօրոշարանին մէջ անցալ օր
տեղի ունեցած վիճառութեանց առթիւ,
հետեւեալ փաստաթուղթը արարաբերով
ձեռնիկի Հայաստան 1274 թուարկու-
րէմ ջնի թիւէն, զրկած է նոյն թերթին
ուրէն անց ալ կարաստագինք կը շահե-
կալութիւն և այժմութեանը պատճա-
ռով: (Անշուշտ պատասխար վաստակաւն
ներէն երեք հոգի յանձնառութեան ներ-
քու եղաւ և ծանօթ պայմաններով Սամ-
սեօր-Անարոյ-Թաքաթի ծախմով միջև Սե-
բասթիս երկրորդի երկրորդութիւնը տարա-
քաղաքավարի պատասխանով մը կը հաս-
կցնէ թուրք թերթին թէ ամէն լրագրող
չիտուի ունի լրագրողներու հրատա-
րակելու իր թերթին մէջ, և ասով վար-
կաբէլ չըլլար երկրին պատիւը: Օսմ. Լոյս
կը յորէ թէ Թամիկի տարբեր կերպով կ'ու-
րընէ լրագրութիւնը, և Հայաստան ԷՖ. Բ.
իր պաշտպանութեան ներքեւ ստան ըլ-
լալուն համար, անոր անկուսին վրայ
խօսող թերթներուն դէմ յարձակում կը
գործէ: Ի վերջոյ գերման լրագրողը զառ-
նութեամբ զիտել կուտայ թէ կարգ մը
թուրք օրագրողներ օտարաբանաց յարձ-
կութեան կ'ընեն, ինչ որ անհրաժեշտակու-
թիւն առաջ կը բերէ սահմանադրական
կարգերու մէջ:

* Տօքթ. Նազըմ պէյ, Մ. և Յ. կու-
տակցութեան անդամ, Կիսմիլ ուղղած
նամակով մը կը հերքէ թէ իր Պոլիս հայը
առնչութիւն ունենայ Հայաստան ԷՖ. Բ.
հրաժարեցուցման հետ: Նազըմ պէյ բռնէ
եղաք թէ ինք Նպարդուրէնի զինուորէն ընտ-
նալ նպատակած, քանի իր ծանցարը
զայն, պէտք կը զգայ աւելցնելու որ Օսմ.
քաղաքէն ընալ չի միջամտեր կառավարա-
կան գործերուն և Հայաստան ԷՖ. Բ. երեւի
Ժողովի կողմէ միայն կրնայ հրաժարե-
ցուցուի:

* Երեկուան Թամիկի յարձակողական
բուռն լեզու մը գործածելով Օսմ. Լոյսի
կուտակում, Նպարդուրէն և արտաքին գոր-
ծոց նախարար յանցարար կը նշանէ, այդ
կարգի հետիմները (Օսմ. Լոյսի հրատարա-

պաշտպանութիւններու և աղերասագիրներու
նկատմանն առթիւ երկար ատեն չկոր-
ուի գիւտաներու մէջ: Տարիներէ ի վեր
դիւրուած թուրքներու կարգադրութեան
յետոյ, նախարար վարչական նոր կաղ-
մակերպութիւնը պիտի կատարէ:

ՆԵՄԵՆԻ ԿԱՌԱՐՈՒՄԸ

Սանային կը հետագրեն թէ հինգ ցե-
ղապետներ, որոնք վերջերս տեղի ունե-
ցած ընդհարումներուն ատեն հարկաւոր
հոգի կործնուցած էին, հնարանքութիւն
յայտնած են: Պէն-Բիս ցեղին դէմ զոր-
կուած արաւախութեամբ յաղթական հանդի-
սացած է, հարկին հոգի սպաննելով կա-
տարած ընդհարումներէն: Մուր, Իփաֆ,
և Ներսիս իւրիկ ցեղերը, որոնք միշտ կը
կուտէին ժողովուրդին ու զինուորներուն
հետ, անկարողութեան դատապարտուած
ըլլալով, անձնատուր եղած են:

ԳՐԻՐԵՆ ԹՈՒՐԿԻԱՍ ԵՒ ՊՈԼԻՍԱՍԻԱ

Մտերս զորի տակ պիտի կանչուին
21, 22, 23 և 24 տարեկան նորագիր
զինուորները:

* Պատական նախարարութիւնը թէղ-
քեր մը ուղղելով Ֆինլիի Պարաբա-
րանը, հոգեւոր իշխանութեանը կը յան-
նարել կանոնադրական ներկայ դառնուի
զինուորարկութեան գործողութիւններուն,
որոնք զի վիճակագրութիւնը կանոնադ-
րապէս առաջ տարուի:

ԲԱՅԸ ՄԱՆԵՍԻՍ ՊԱՇՏՈՆԵՍԻՆԵՐԸ

Զինուորական ու քաղաքային այն ա-
մէն պաշտպաններ, որոնք քաղաքին
զուրկ մնացած են, պաշտպանի պիտի կոչու-
նկարգուին որոշումով, համակարգական մեծ
ցոյց մը կը պատրաստեն հանդէպ ծան-
կառավարութեան և մամուլին: Հազգեք
փայալի իր արդարաւորով գործին նախարար

ԽԵՂԻՍԻ ԱՍՈՒՍՈՒՆՈՒՄԻՆԸ

Եգիպտոսի Խեղիս Գալիէի մէջ ամառ-
նացած է մամու. կոմսուհի Մարիոն Թե-
րէք Յէնաթի հետ, որ Ձէպիէն հա-
նրմ առնուով, Խեղիս կանանցը մասն
է, Նախկին կոմսուհի 36 տարեկան է և
խիստ գեղեցիկ: Կենսական մեծ մասը օտար
երկրներու մէջ անցուցած է: Անգամ մը
ամուսնացած է արդէն: Կոմսուհի, ուրբ
տարի առաջ, Բէյթալի Հոնգարիա օ-
թէլին մէջ ձանսօթացած է Խեղիսին:

ՍԱՄԱՐՆԱՍԻՍ ԽԵՂԻՍԱՆԸ

Եգիպտոսի թերթերը կը ծանուցու-
նեն թէ վերջերս միջառնայ մը պատահած
է Նի-Արիէի կառավարչութեան սահմանե-
րուն վրայ, եգիպտական կառավարու-
թեան հպատակ Պէտ

մար դիւրութիւններ ընծայուին, քանի որ անոնք զէպքն առաջ հոն գտնուող քա- մազամբն նախարկն ընթացքն դէմ բա- դրեցնեն, ինտայնդուած, օմանք բանասար կուած են իրբեկ կառավարութեան դէմ շարժող անձեր: Նախարարը այս առթիւ խոստացաւ եւ ոչ մէկ եկեղեցականի մա- քին տնօրէնութիւն մը ընել այսուհետեւ, առանց պարտաւարարութեան տեղեկացնելու: Բայց թէ իրաւադէմ խնդրին մէջ ալ միջոցներ ձեռք առնուեցան ընդդիմութեան եւ օտար միջամտութեան տեղի չարտուե- համար եւ ազգին փախաչին համաձայն, Իսմիլ վրդ. ի ներկայութեան, ըմբոստ- ները վարարեցան: Ս. Պարտարքը եւ իր հետեւորդները չորսալայութիւն յայտնե- լով, եւ թաղերին մէկ օրինակն ալ նա- խարարին յանձնելով մեկնեցան ժամը կէ- սին մաս:

Այս շարժում նախարարական մարմինը փոխադարձ այցելութեան եւ շնորհաբարու- թեան պիտի զայ պարտաւարարան:

ՄԻՈՒԿԱՅԻՆՈՒԹԻՒՆԸ

Մուշէն, առիթ օրուան թուականով հե- առաքիր մը հասած էր Մուշի երեսփոխա- ներուն թէ հակապաշտօնաշարական զարդ- նի ժողովներ տեղի կ'ունենան հոն, թուր- թեք կը փակցուն, Մուսայ պէն ալ թե- լի չէին ինչ խորհրդակցութեանք գիւ- ղերը զինչպիսի խումբ մը հանած է ո- ռոնքը նշանակեալ զարանի ժողովներ կ'ունե- նայաւ ունենալով, արուելքը նշանի մը վրայ, Հայերը զարնել եւ Սասնա- նաղորդիւնը մերժել կային ու նա- խորդ Մուշիանը Գանը հրաւիրել, եւ թէ խնդրին տեղական իշխանութիւնն ալ ծանօթ է:

Մուշի երեսփոխան Գեղամ էֆ., իրիկ- ական ժամը ինչ, երեկ, նշան թաղ եր- թաղով, ասն հետագիւրը հետադարձեալ շառքը փաշայի ներկայացուց, որ անիւ- ջապէս պաշտօնագիր մը ուղղել ներքին զարդը նախարարին, զոր, այս առաւուս Գեղամ էֆ. Բ. Գուրը տարաւ: Նա- խարարին բացակայութեան խորհրդական պէնի կողմէ պատերազմական նախարա- րութեան հաղորդուեցաւ: Վարդգէս եւ Գեղամ էֆ. ներքին խորհրդարանին մէջ թա- լակ պէնի ալ ներկայացուցին, որ յայտ- նեց թէ Մուշ կառավարին ալ հետագայած է եւ թէ այս առթիւ հարկ եղած յանձ- նարարութիւնները տեղի կ'ունենան: Այս առթիւ պատերազմական նախարար Շէվ- ճեթ փաշային ալ քիտաններ պիտի ըլլան:

ՆԱԽԱՐԱՐԱՆԻ ԵՐԱՄԱՐՈՒԹՅՈՒՆԸ
Վարդական պատուիրակ Պարզեկ էֆ. Գալաթիական յուսուտը 11 թուականով հետեւեալ հեռագիրը զրկած է Սրտա- ղէնի խմբագրութեան:

Յեռու ղեկավարութեան եւ դժուա- րութիւններու, երեք խումբաւոր եւ քու- ռուս վարդապետներ արտախնդանք ը- ռուս վարդապետին ընդ հակոյրթեանը համալս- հանուեցան զիսի Պոլիս: Կը յուսամք որ միւսները օտուով տեղի պիտի տան եւ մեծ վաճի պիտի մեծանք վերադառնա:

ՓԱՊԱՅԱՆ

ԹԱՐԱՐԱՆԻ ԶԱՐԳԻՆ

Թանիին մասնաւոր թղթակցիցը որ Ա- նտուրուի ալիւսով զարգացնուած մէջ պայտայ մը կը կատարէ, իրեկալ թերթին երկար թղթակցութիւն մը զրկած է թարսուան, ուր կը նկարագրէ նոյն զա- ղաքին կրթական եւ անտեսական վիճա- կը: Խոսելով Թարսուսի Հայոց թաղին վրայ, կ'ըսէ թէ զէպքն միջոցին աչ- թուած եւ հիմա միայն տուններուն չորս պատերը մնացած այդ թաղը դեռ տգի- տութիւնն ու օտուրուն զարգացող մարդը թուրքութեան վրայ զարգացական կը կարգալ կարծեն: Թարսուսի հասոյթի եւ հարստութեան աստիւմիւծ աղբիւրը բաժանի մակութիւնն է: Տարին 30,000 կենդանի (գանձակ) բաժանի կ'արտաճ- աւ ռուբլէ 300,000 լիւրիւ չափ դրամ կը մտնէ զարգալը: Եռուսման եւ միւս բեր- ղերը երկրորդական են: Առանձին նախա- ղին աստիւմիւծ-գինեղու հասցնելու համար վարձարան մը բացուած է Թարսուսի մէջ, որուն ալակաւորներն 689 ուղիւսով եւ 2329 իւլիսով են: Մեր ուղիւսով հարկանա- կիցներուն դաւանները ամբերկեան միտո- նարներուն եւ ֆրանսացի կաթողիկոսներուն զարդոցները կը յաճախեն, հոն կ'ուսանին ու կը կրթուեն: Եստ ժամանակը պէտք չկայ համակարգ համար թէ իրենց հաս- տատութեան նպատակը, միտքն ու վա- ճերը յայտնի եղող այս հաստատութիւն- ներին ինչպիսի հարկերը հարկերի զաւակ- ները որքան պիտի չափադրուուն օտ- մանցիւթեան: Դէպքն միջոցին Հայոց թաղը արդիւրով 4-500 ընտանիքներ բացը մնացած են: Թաղը դեռ այդ վիճակին մէջ կը կենայ: Սկիզբն թէ, Թարսուսի մէջ բան մը չկար, առկայ մեծ մասը հե- առաւոր նախադէմքն եկող բազմաթիւ մար- քը չափաւորներն ելլելով ժողովուրդը զարգանք եւ Հայերուն թարսուան աս- ղին անոնք փախչելը հրաւիրել եւ խնդրել: Առաջին զենքը կայարանին մէջ աղան- կուեալ է: Անկէ վերջ զենքը դաժնած տե- լաքը յարձակում ըլլալով զէպքը սկսեց եւ հարց թաղը կարելի արուեալ է: Ասոր հետեւեանքով, բնականաբար կարգը առա-

րաւութեան ու թալանին եկած է: Դէպ- քն Թարսուսի մէջ ալ առաջ զարուս եւ շարունակուելուն պատճառներէն առաջի- նը, կրնայ ըսուիլ թէ, կառավարութեան այն առնին ու կացութիւնն էր: Միւ- չեկ զինուորներուն զարը, ապստամբ- ները երեւց դէմ արգելիլ ու ժ մը չեն տե- լաք: Եւ ուղարկելով զայդ թաղը, Թար- սուսի համար արհնող վերջ մըն է զոր միայն արդար ու պարտաճանալ կառա- վարութեան մը գործողագործ ձեռքերը կրնան պատել:

ՀՐԱՊԱՐԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

ԱՅՏՆԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Այսօր, կիրակի, 31 առաջ, ժամը 8ու- կէսին (Բ. Թ.) Պէնիկիւսի Հայոց եկեղե- ցին մէջ, զարգացական հարցերու չորս վիտի խումբին Պ. Պ. Ա. Վառսեան եւ Բարսեղ Շահպաղ:

* Այս առնախարարութիւնները տեղի պիտի ունենային Օրթոդոքսի մէջ, բայց այնտեղ հանգէս մը կազմակերպուած ըլ- լալով, տեղի կ'ունենայ Պէնիկիւս: Օր- թոդոքսի մէջ կը սարգուի առնախարարու- թեան ուրիշ ժողովներ:

Բերա, 16/29 Յունի, 190

Թարգելի Բնիկը,

Մուրաւ-Թափայէկեան խախտին աչա- կերապա Միւսթեան կանոնադրին իրը, յօդուածին համաձայն Ընդհանուր Ժողովը տեղի պիտի ունենայ, այսօր, 31 Յունի- վար 1910ին (Վ. Թ.) կիրակի օրը, յետ միջօրէի ժամը Երեւոյ 2ին, Սոյիկեթ Օրե- լարկա սրահին մէջ՝ որ ի Բերա, Սէն դ. Ան- թուան եկեղեցւոյն զինացի փողովուն մէջ: Բայցքը եւ մեղի լուսալ մը պարտա- կանութեան մը կատարման համար աս- մանուած այդ հաւաքովի օրը՝ հանոյա- ութի պարագայ մը պիտի ըլլայ անշուշտ Միւսթեան պոլսեանսկի անդամները ամ- թաղութեամբ հաւաքուած տեսնալու եւ տիրալիր ընկերակցութեամբ հանգիստ ժա- մը վարելու:

Ուստի այս նկատուածով կը խնդրենք որ բարեխաղ մտապահաւ ներկայ գրու- նալով կ'ընդունան օրուան ժողովին, եւ ընդունել մեր ընկերական սրտագին ող- լոյնները:

Տնօրէն Ժողովուրդ Առնապապեա

Արամ Յ. Յում

Օրակարգ.

1. Տեղեկատուութիւն Տնօրէն Ժող- ովին իր միամտայ պայտօնաւարութեան
2. Վարդապետի հաշուեկրոնի եւ կան- խառնեակ պիտեանի
3. Գինեթիւն՝ կանոնադրին մասին եղած առաջարկութեանց
4. Ընտրութիւն Տնօրէն Ժողովին:

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

ՄԱՐԿԱՆԻՆԻ ԿԱՐԳԻՆ

աշտանի մը, ժառա ժողովարարէն ներս եւ կանոնադրով դարձուցած ժողովական- ներուն մէջ տեղ հարցուն: Ռուպեան.— Ինձի կը ճանչնա՞ք ինձի Ռուպեան կ'ըսեն: Չայնե.— Վերջը: Ռուպեան.— Ինչ է այս փաթեթը: Կիրակի թուականը ի՞նչ է... Ինչ կ'ընէ՞ք հոս:

Չայնե.— Մենք երեսփոխան ենք: Ասոնք ալ ժողովուրդ են... Ռուպեան.— Հայտէ՛, դուրս ելէ՛ք նայի՛մ օրէկ. ամէն մարդ պիտի ըմանայ:

Ներսիսեան մը.— Այս տեղը Աղջիկն է. Աղջիկն տունն է:

Ռուպեան.— Աղջիկն տունը, ասիկա Աթոնին է, ես ձեռք վաղը կը ստղծեմ, աս դուրսը կենդանի ո՞վ է:

Չայնե.— Մեր զինուորներն են... Ռուպեան.— Ես վաղը Չայնիկին երթամ եւ ձեռք զինուորը կը ստղծեմ, Ասում պէ կ'օգտուի.— Հիմա եկէ՛ք եւ ասանկ մարդիկը պարտաւարը ընէ...:

Եւ զայրացած ժողովուրդը հազիկ կա- ընի եղաւ զայնը որ կանոնադրութեանը այդ ցնդած եկեղեցականը, որ աղքատ ու անոր ներկայացուցիչները կը նախաւորէ, դուրս հանեցին: Նախ շարունակեցաւ ու յետոյ հը- րարեցանք նախ. Գոյունեան, Արիփա- րեան, Շահանաւ ու Խալիկեան եղաւ ներքին: Ներսիսեանները դարձան խնդրու- րը գործուած ասն ժողովուրդին եւ ծալ- րալեռութիւններու չղջին: Մենք ամէն բան կ'ընենք, ըսին, եւ մը գտնուեալ հա- մար եւ դուք կը յամարեմք: Չայնեան.— Մենք ալ կը փախչուի՞ք որ այս կանոնադրը պարտաւարէ. մի- նակ դուք չէ՞ք որ այդ մասին կը խորհէք. զիսեան որ սահմանադրական ժողովուր- դի օրէնք մը պէտք է. բայց Հաւանք եւ կան հրամանը մեղ առիկ կապեց եւ ու- ընք բան չկար կրնար ընել: Նախ Պա- րիսը ընտրեց եւ յետոյ անոր չէ՛ք կր- նար տալիս որ այսինքն կանոնը, այն ինչ օրէնքը գործադրէ. ասիկա ի՞նչ ուղէ ան կ'ընէ. եթէ չգործադրէ՝ ի՞նչ կրնաք ընել: Չայնե.— Պարտաւարը օրէնք չի՞նող չէ. օրէնքը մենք կը ինչեմք, ան գոր- մարդիկը պարտաւարն է:

Պ. Խալիկեան.— Ընտրուող Պարտաւարը մեր պայտօնեան է. մեր օրէնքը պէտք է գործադրէ: Չայնեան.— Ասանկ բան չկայ, այս ժողովը ուրիշ բան չէ բայց եթէ անոր խորհրդականը (Աղաւթեան, Բողոքեան): Մարիկեան.— Աղքատ նախ կանոնա- քիր կ'ուղէ. պէտք է նախ օրէնքը պար- տաւարի. մենք կը կապեմք թէ կըող Պարտաւարը չպիտի գործադրէ մեր որո- շալները. մենք վառահրութիւն չունենք եւ ինչու Սինդուրը անբան կը պնդէ, ինչ է պատճառը: Ի՞նչ է այն ուժը որ մուծին մէջ եւ ուրիշ կը ստեղծէ. Պարտաւարին ընտրութիւնը յետագիւրով ո՞վ աղքատ, ո՞վ Բ. Գոյունեան ու ոչ ոք Հաւանք տեղ պարտա- ջանց չկե՞ք ըլլար: Մեր ժող միայն բարե- կամեցողութիւն կը պահուի: Մենք տեսնեք որ միշտ հիմա կըող զարգող 4-5 պատ- րիսներն չեն գործադրած օրէնքը. մենք երբեք ոչ օգնութիւն կ'սպասենք, դո՛ւք Հաւանք հրամանը ցոյց կուտայ մեզի:

Չայնեան.— Այդ կանոնադրին մէջ եկեղեցւոյ հակառակ կէտեր կան. արարութեան կարծա է:

Չայնե.— Երբեք, երբեք. ասանկ կէտեր չկան, ցոյց տուէ՛ք:

Գարեհաւան.— Կ'ըսէք թէ՛ նախ ընտ- րութիւնը եւ յետոյ վառահրութեան. բայց պէտք է գիտնալ որ Արեւելեան եւ Արե- վեան եկեղեցիները կը տարբերին. Հաւմ հոս առմիստարքոս եկեղեցի (Վարի պատ- ուրիս) չի կրնար զրկել. մենք ասանկ խնդիր չունենք, այլ սկզբունքի հարց մըն է. մենք Սինդուրեան հարցերուն բան մը կ'առաջարկենք, բայց մեր կենդանագի- տութեան հակառակ, զարգացող ընթացի- կը կը բռնեն անոնք. մեզի զի մը ցոյց տուէ՛ք, որով պարտաւարական ընտրու- թիւն կը հրամայուի եւ հակառակ անոր որ տեղապահը երբեք ըսած չենք որ նախ կանո- նադրը վառահրութեան: Այդ երբեքն բա- նաճած կը մնայ. արդ՝ հիմա կը խնդրենք որ մեզի այս անկ կացութիւնէն ազատէ՛ք:

Չայնեան.— Ընդէ՛, կ'ըսէք որ... Չայնե.— Աղքատ ալ կ'ուղէ. Ասանա- նադրութիւն կայ հիմա:

Նայիկալուս մը.— Համարին ժամա- նակները աւելի խախտու- են: Ներսիսեան.— Ես առեց խաղա- յիկ. կը բողոքենք: Ես առեց:

Եւ ես առեց խաղա- յիկ. կը բողոքենք: Ես առեց:

Եւ ես առեց խաղա- յիկ. կը բողոքենք: Ես առեց:

Եւ ես առեց խաղա- յիկ. կը բողոքենք: Ես առեց:

Եւ ես առեց խաղա- յիկ. կը բողոքենք: Ես առեց:

Եւ ես առեց խաղա- յիկ. կը բողոքենք: Ես առեց:

Եւ ես առեց խաղա- յիկ. կը բողոքենք: Ես առեց:

Եւ ես առեց խաղա- յիկ. կը բողոքենք: Ես առեց:

Եւ ես առեց խաղա- յիկ. կը բողոքենք: Ես առեց:

Եւ ես առեց խաղա- յիկ. կը բողոքենք: Ես առեց:

Եւ ես առեց խաղա- յիկ. կը բողոքենք: Ես առեց:

Եւ ես առեց խաղա- յիկ. կը բողոքենք: Ես առեց:

Եւ ես առեց խաղա- յիկ. կը բողոքենք: Ես առեց:

Եւ ես առեց

